

BANKALAR

Kiralık Hesaplarla Mücadele Şüpheli İşlem Bildirimi Rehberi
H) Sektörler İtibarıyla Risk Göstergeleri Kapsamında

KİRALIK HESAP RİSK UYARISI

Bankacılık sektörü, kiralık hesapların tespiti ve bunlarla mücadele bakımından en kritik sektörlerden biridir. Bunun temel nedeni, yasa dışı faaliyetlerden kaynaklanan fonların önemli bir bölümünün banka hesapları üzerinden finansal sisteme girmesi veya bankacılık sistemi üzerinden başka finansal kanallara yönlendirilmesidir. Banka hesapları bu yönüyle yalnızca tahsilat veya transfer aracı değil; **ödeme ve elektronik para kuruluşları, kripto varlık hizmet sağlayıcıları, yetkili müesseseler, kuyumcular ve kıymetli maden sektörü ile nakit işlemler arasında geçiş sağlayan temel bir finansal kavşak** niteliğindedir.

Kiralık hesaplar bankacılık sistemi içerisinde farklı roller üstlenebilmektedir. Bazı hesaplar yasa dışı bahis ve kumar faaliyetlerinde çok sayıda kullanıcıdan fon kabul eden tahsilat hesapları olarak kullanılırken, bazıları dolandırıcılık mağdurlarından gelen fonların alınması, uyuşturucu satış bedellerinin tahsil edilmesi, fonların diğer kiralık hesaplara dağıtılması veya farklı finansal araçlara dönüştürülmesi amacıyla kullanılabilir. Rehberin önceki bölümlerinde açıklandığı üzere, bu hesapların kısa süreli ve dönüşümlü kullanılması, riskli hâle gelen hesabın devreden çıkarılması ve yeni hesapların sisteme dâhil edilmesi yasa dışı ödeme altyapılarının sürekliliğinin sağlanmasında kullanılan temel yöntemlerdendir.

Bankacılık sektörünün bir diğer önemli özelliği, kiralık hesapların **nakit ile dijital finansal sistem arasındaki geçiş noktası** olmasıdır. Hesaba gelen fonların ATM veya şube üzerinden nakit çekilmesi, yetkili müessese veya kuyumcuya yönlendirilmesi ya da kripto varlık hizmet sağlayıcısına aktarılması, fonun ilk tahsilat noktasından farklı bir finansal forma taşınmasına imkân verebilmektedir. Benzer şekilde ödeme ve elektronik para kuruluşları ile KVHS'lerin bankalar nezdindeki hesapları, fonların başka finansal ekosistemlere geçişinde ara katman oluşturabilmektedir.

ATM ve banka kartı kullanımı da kiralık hesapların tespitinde ayrıca değerlendirilmelidir. Birbirleriyle görünür ilişkisi bulunmayan hesaplardan aynı ATM'lerde, benzer zaman aralıklarında veya ortak banka kartı kullanım örüntüleriyle nakit çekilmesi; hesapların ortak bir kişi ya da organizasyon tarafından kontrol edildiğine işaret edebilir. Özellikle terörizmin finansmanı riski bakımından hesaba çok sayıda kişiden gelen fonların kısa süre içinde ATM üzerinden nakde dönüştürülmesi dikkatle değerlendirilmelidir.

Bankalar, müşteri, işlem, kanal ve teknik erişim verilerini birlikte değerlendirebilmeleri nedeniyle kiralık hesapların **ağ düzeyinde tespiti** bakımından özel bir konuma sahiptir. Aynı cihaz, IP adresi, telefon numarası, karşı taraf, şirket ilişkisi veya benzer işlem örüntülerinin birden fazla hesapta görülmesi, görünürde bağımsız müşterilerin aynı organizasyon içinde yer aldığını gösterebilir. Özellikle havale yanında **EFT ve FAST işlemlerinde aynı karşı finansal kuruluşlarda veya benzer hesap gruplarında yoğunlaşmanın** analiz edilmesi önemlidir. Bir kiralık hesap tespit edildiğinde inceleme bağlantılı hesaplara doğru genişletilmeli; amaç yalnızca tek hesabı değil, mümkün olduğunca **kişi, şirket, hesap ve finansal kanallardan oluşan kümenin tamamını** ortaya çıkarmak olmalıdır.

Gerçek kişi hesaplarının yanı sıra **ticari hesaplar, gerçek kişi tacirlere ait hesaplar, şirket hesapları, POS ve sanal POS ilişkileri** de bankacılık sektöründeki kiralık hesap riskinin parçasıdır. Özellikle sınırlı veya gerçek bir ticari faaliyeti bulunmayan şirketlerin kısa sürede yüksek hacimli işlemlere başlaması, “zombi” şirketlerin devralınmasının ardından yeni banka hesapları veya POS ürünleri edinmesi ve görünürde ticari işlem niteliği taşıyan tahsilatların üçüncü kişiler adına gerçekleştirilmesi ayrıca dikkate alınmalıdır.

Kiralık hesap kullanımına ilişkin tespit veya kuvvetli emarelerin ortaya çıkması hâlinde, bankalar tarafından yalnızca şüpheli işlem bildirimi hazırlanmasıyla yetinilmemelidir. Rehberin “**Şüpheli İşlem Bildiriminden Önce Yapılması Gerekenler**” bölümünde açıklanan müşterinin tanınması, müşteri ve işlemlerin yakından izlenmesi, müşteriyle irtibat kurulması, fonların kaynağı ve işlemlerin amacı hakkında ilave bilgi ve belge temin edilmesi, kanal ve ürün kullanımının sınırlandırılması, işlem limitlerinin düşürülmesi, gerektiğinde işlemin gerçekleştirilmemesi ve iş

ilişkinin sona erdirilmesi gibi tedbirlerin somut olayın niteliğine göre uygulanması gerekmektedir. Kiralık hesap kullanımının özellikle mobil veya internet bankacılığı kanalları üzerinden üçüncü kişilerce sürdürüldüğünün anlaşılması hâlinde, söz konusu kanalların kapatılması veya sınırlandırılması; riskin bu tedbirlerle yönetilememesi durumunda ise hesabın ve iş ilişkisinin devamının ayrıca değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

Başkanlık tarafından bankacılık sektörüne yönelik yayımlanan **sektörel Şüpheli İşlem Bildirimi Rehberlerinde** yer alan şüphe kategorileri, göstergeler ve bildirim esasları bu bölümden daha geniş kapsamlıdır. Bu nedenle aşağıda yer verilen hususlar söz konusu sektörel rehberlerin yerine geçen ayrı bir gösterge seti olarak değil, **kiralık hesap ve bağlantılı yapıların tespitinde ayrıca dikkate alınması gereken tamamlayıcı tipolojiler** olarak değerlendirilmelidir.

Bankalar bakımından kiralık hesap ve bağlantılı yapıların tespitinde özellikle aşağıdaki senaryolar dikkate alınmalıdır:

Tamamlayıcı Risk Göstergeleri (13)

1. Müşterinin **yaş, meslek, gelir, ekonomik veya ticari profiliyle açıklanamayan** yoğun para giriş ve çıkışlarının bulunması.
2. Hesaba **çok sayıda ilişkisiz gerçek veya tüzel kişiden fon gelmesi**, gelen tutarların kısa süre içinde başka hesaplara aktarılması ve hesapta sürekli düşük bakiye bırakılması.
3. Hesabın **tahsilat, havuz veya geçiş hesabı** gibi çalışması; çok sayıda kişiden gelen fonların belirli hesaplarda birleşmesi veya tek hesaptan çok sayıda kişiye dağıtılması.
4. Yasa dışı bahis ve kumarla uyumlu şekilde, çok sayıda kişiden fon toplanması ve aynı hesap ağı içerisinde çok sayıda kişiye **kazanç, iade veya benzeri görünümde ödeme** yapılması.
5. Dolandırıcılık mağdurlarından gelen fonların gerçek veya tüzel kişi hesaplarında toplanarak kısa sürede **başka banka hesaplarına, ödeme/e-para kuruluşlarına veya KVHS'lere** aktarılması.
6. Hesap sahibinin işlemlerin mahiyeti, fonların kaynağı veya karşı taraflar hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması ya da **üçüncü kişilerin talimatıyla hareket ettiğinin** anlaşılması.
7. Aynı cihaz, IP adresi, telefon numarası, SIM kart veya diğer teknik erişim unsurunun **görünürde ilişkisiz birden fazla müşteri hesabında** kullanılması ya da bu hesapların ortak işlem ve erişim örüntüleri göstermesi.
8. Hesaba giren fonların kısa süre içinde **nakit çekilmesi, kripto varlığa, dövize veya kıymetli madene dönüştürülmesi** ya da başka finansal kuruluşlara yönlendirilmesi.
9. Gerçek kişi hesapları ile bağlantılı **şirket hesaplarının, ticari hesapların, POS veya sanal POS ürünlerinin birlikte** kullanılması; bireysel hesaplarda toplanan fonların ticari yapılar üzerinden yeniden dağıtılması.
10. Yeni kurulmuş, kısa ömürlü veya uzun süre faaliyetsiz kaldıktan sonra yeniden kullanılan şirketlerin **faaliyet kapasitesiyle uyumsuz yüksek hacimli hesap, POS veya sanal POS işlemleri** gerçekleştirmesi.
11. Hesapların kısa sürelerle yoğun biçimde kullanılması, riskli veya bloke edilen hesapların devreden çıkarılması ve **aynı işlem modelinin bağlantılı yeni hesaplarda devam etmesi**.
12. Görünürde bağımsız çok sayıda hesabın aynı alıcılar, şirketler, ödeme kuruluşları, KVHS'ler, teknik unsurlar veya diğer ortak bağlantılar üzerinden birleşerek **tek bir hesap ağı veya organizasyon** görüntüsü vermesi.
13. Fon veya değer yurt dışına aktarılması amacıyla, müşterinin ekonomik ve ticari profiliyle uyumsuz şekilde **yurt dışındaki POS veya sanal POS'lar üzerinden yoğun, tekrarlayan ya da olağan dışı kartlı işlemler** gerçekleştirilmesi.

(Kiralık Hesaplarla Mücadele Şüpheli İşlem Bildirimi Rehberi, Bölüm H.1)

